

**Valtuustoaloite mobiililaitteiden koulupäivän aikaisen käytön kieltämisestä
perusopetuksessa sekä suosituksen antamisesta lasten, nuorten ja huoltajien
mobiililaitteiden ja sosiaalisen median haitallisen ja liiallisen käytön rajoittamiseksi**

Älylaitteiden ja sosiaalisen median haitallisen ja liiallisen käytön erittäin haitallisista vaikutuksesta lasten ja nuorten aivojen kehitykseen, keskittymiseen, oppimiseen sekä mielenterveyteen on vaikuttava ja vastaansanomaton, tutkimukseen perustuva näyttö. Lasten ja nuorten mobiililaitteiden ja sosiaalisen median käytön räjähdysmäinen lisääntyminen näyttää olevan kiinteässä yhteydessä lasten ja nuorten kasvaneisiin henkisen pahoinvoinnin ja mielenterveyden ongelmiin.

Käynnissä on ollut eräänlainen ihmiskoe, jonka tulokset ovat karmivat. Julkisen vallan, perheiden ja eri yhteisöjen tehtävä on pyrkiä estämään, ettei enää yhtäkään sukupolvea menetettäisi haitallisen ja liiallisen älylaitteiden käytön vuoksi.

Älylaitteiden ja sosiaalisen median käytön hallitsemattoman käytön haittavaikutukset ovat yhteiskunnallinen ongelma. Lisääntynyt tutkimustieto ei kuitenkaan ole johtanut vielä päättäväisiin, riittäviin toimiin ongelman ratkaisemiseksi.

Suomessa Aivoliitto on laatinut yhteistyössä Lappeenrannan kaupungin, kaupungin vanhempainyhdistysten ja Kansallisen aivoterveystoimikunnan kanssa tutkimukseen perustuvat kansalliset suositukset älylaitteiden käytöstä lapsille, nuorille ja huoltajille.

Lappeenrannan kaupunki on yhteistyössä Etelä-Karjalan hyvinvointialueen kanssa antanut suositukset alueellaan älylaitteiden haitallisen ja liiallisen käytön rajoittamiseksi. Suosituksia ollaan jalkauttamassa osaksi hyvinvointialueen lasten ja nuorten psyko-sosiaalisten palvelujen, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon sekä neuvoloiden toimintaa ja palveluja. Malli on monistettavissa suoraan muiden kuntien ja alueiden käyttöön.

Älylaitteiden käytön haitalliset vaikutukset lasten ja nuorten keskittymiseen ja oppimiseen koulupäivän aikana ovat kiistattomat. Koulupäivä on kokonaisuus. Myös älylaitteiden välituntien aikainen käyttö haittaa oppimista ja keskittymistä oppitunneilla. Älylaitteiden välituntien aikainen käyttö vaikuttaa myös lasten ja nuorten sosiaalisten suhteiden kehittymiseen.

Sipoossa ainakin suuressa osassa alakouluista mobiililaitteiden käyttö ei ole koko koulupäivän aikana sallittua. Yläluokkien osalta käytännöt vaihtelevat käytännössä. Myös opetusta häiritsevää toimintaa esiintyy.

Eduskunnassa on käsittelyssä hallituksen esitys ns. kännykkäkielloksi perusopetuksessa. Perustuslakivaliokunnan mukaan kännykkäkiellossa on kyse lasten ja nuorten sivistyksellisten oikeuksien toteuttamisesta ja turvaamisesta.

Lailla on tarkoitus kieltää mobiililaitteiden muu kuin opetukseen liittyvä käyttö oppituntien aikana ja mahdollisuus nimenomaisesti sallia käytön rajoittaminen koulun järjestyssäännöillä muun koulupäivän aikana kuin oppitunneilla. Mobiililaitteiden käyttö opetuksessa sekä tukivälineenä esimerkiksi vammaisuuden vuoksi olisi jatkossakin sallittu.

Me allekirjoittaneet valtuutetut ehdotamme, että

1. Sipoon perusopetuksessa matkapuhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttö kielletään koko koulupäivän ajaksi yhtenäisillä koulujen järjestyssäännöillä. Poikkeuksen muodostavat laitteen käyttö oppimisen tukivälineenä tai oppilaan terveydentilaan liittyvän syyn vuoksi.

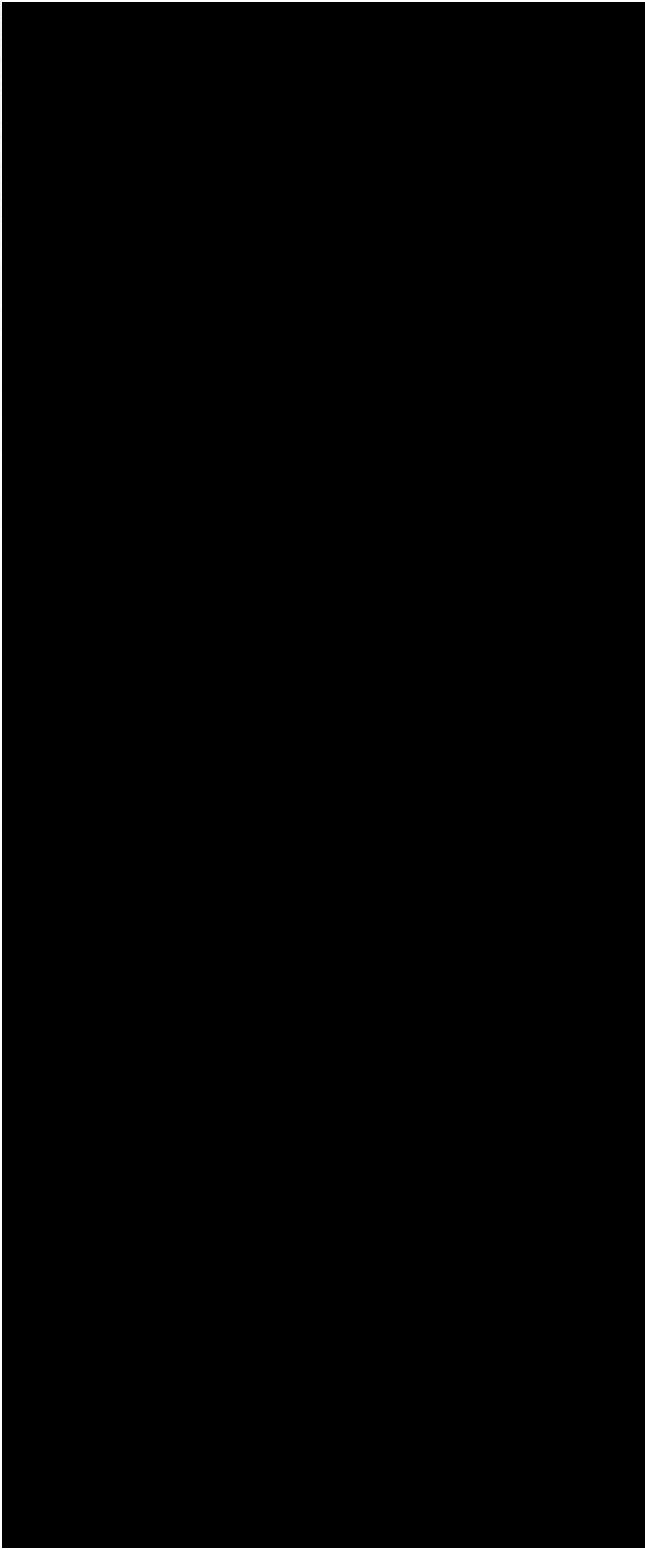
Järjestyssääntöjen rikkominen sanktioidaan esimerkiksi rehtorin puhuttelulla.

Järjestyssääntöjen valmistelussa osallistetaan oppilaat, oppilaskunnat sekä vanhemmat ja vanhempainyhdistykset ja nuorisovaltuusto.

2. Sipoon kunta antaa Aivoliiton kansalliset suositukset älylaitteiden käytöstä lapsille, nuorille ja huoltajille vapaa-ajalla hyvinvoinnin edistämiseksi. Suositukset jalkautetaan käyttöön yhteistyössä vanhempien ja vanhempainyhdistysten, oppilaskuntien ja nuorisovaltuuston kanssa. Älylaitteiden käyttöä vapaa-ajalla koskevat suositukset viedään osaksi ns. Sipoon mallin vanhempainsopimusta.
3. Sipoon kunta käynnistää yhdessä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen ja muiden alueen kuntien kanssa hankkeen, jossa Aivoliiton suositukset jalkautetaan konkreettiseksi osaksi hyvinvointialueen lasten ja nuorten psyko-sosiaalisia palveluja, neuvolapalveluita ja oppilashuollon palveluja sekä valmistellaan malli haitalliseen käyttöön puuttumiseksi.
4. Suositukset ja niiden jalkauttaminen viedään osaksi alueellisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä.

Sipoossa 17.3.2025

Heikki Vestman

Motion om att förbjuda användningen av mobila enheter under skoldagen inom den grundläggande utbildningen samt att ge rekommendationer till barn, ungdomar och vårdnadshavare om att begränsa skadlig överanvändning av mobila enheter och sociala medier – Heikki Vestman m.fl.

Det finns obestridlig evidensbaserad forskning med stort genomslag om att skadlig överanvändning av smarta enheter och sociala medier har mycket skadliga konsekvenser för utvecklingen av barns och ungdomars hjärna, koncentrationsförmåga, lärande och mentala hälsa. Barns och ungdomars användning av mobila enheter och sociala medier har ökat explosivt, vilket verkar vara starkt förknippat med barns och ungdomars ökade problem med psykiskt illamående och psykisk ohälsa.

Ett slags människoförsök har pågått, och dess resultat är fasansfulla. Den offentliga makten, familjerna och olika gemenskaper har som uppgift att förebygga att inte en enda ytterligare generation går förlorad på grund av skadlig överanvändning av smarta enheter.

Skadliga konsekvenser av okontrollerad användning av smarta enheter och sociala medier är ett samhällsligt problem. Ökad forskningsdata har dock inte ännu lett till resoluta, tillräckliga åtgärder för att lösa problemet.

I Finland har Hjärnförbundet rf utarbetat forskningsbaserade nationella rekommendationer till barn, ungdomar och vårdnadshavare för användning av smarta enheter. Hjärnförbundet rf utarbetade rekommendationerna i samarbete med Villmanstrand stad, föräldraföreningarna i Villmanstrand och Det nationella programmet för hjärnhälsa.

Villmanstrand stad har i samarbete med Södra Karelens välfärdsområde gett rekommendationer för hur överanvändning av smarta enheter kan begränsas inom sitt område. Välfärdsområdet håller på att implementera rekommendationerna till en del av psykosociala tjänster för barn och ungdomar, skolhälsovård och övrig elevvård samt rådgivningens verksamhet och tjänster. Andra kommuner och välfärdsområden kan ta i bruk modellen direkt som sådan.

Det är obestritt att användningen av smarta enheter har skadliga konsekvenser för barns och ungdomars koncentrationsförmåga och lärande under skoldagen. Skoldagen är en helhet. Även användningen av smarta enheter under rasterna försämrar elevernas lärande och koncentration under lektionerna. Användningen av smarta enheter under rasterna påverkar också utvecklingen av barns och ungdomars sociala relationer.

I Sibbo är det förbjudet att använda mobila enheter under hela skoldagen åtminstone i största delen av lågstadierna. Praxisen varierar mellan högstadieklasserna. Det förekommer också beteende som stör undervisningen.

Riksdagen behandlar för närvarande regeringens förslag till ett s.k. mobilförbud inom den grundläggande utbildningen. Enligt grundlagsutskottet handlar mobilförbudet om att tillgodose och trygga barns och ungdomars kulturella rättigheter.

Avsikten med lagändringen är att förbjuda användning av mobila enheter i annat än syfte än i undervisningssyfte under lektionerna och uttryckligen göra det möjligt att begränsa övrig användning av mobila enheter med skolans ordningsregler. Användningen av mobila enheter i undervisningssyfte och som hjälpmedel på grund av till exempel funktionsnedsättning skulle vara tillåtet även i fortsättningen.

Vi ledamöter som undertecknat motionen föreslår att:

1. Användningen av mobiltelefoner och andra mobila enheter förbjuds under hela skoldagen inom den grundläggande utbildningen i Sibbo med skolornas enhetliga ordningsregler. Undantaget är användning av enheten som stöd för lärande eller på grund av elevens

hälsotillstånd.

Sanktioner för brytande av ordningsreglerna är till exempel tillsägelse av rektorn. Eleverna och elevkårerna, föräldrarna och föräldraföreningarna samt ungdomsfullmäktige delaktiggörs i beredningen av ordningsreglerna.

2. Sibbo kommun ger rekommendationer som följer Hjärnförbundet rf:s rekommendationer till barn, ungdomar och vårdnadshavare för främjande av välfärd för användning av smarta enheter på fritiden. Rekommendationerna implementeras i samarbete med föräldrarna, föräldraföreningarna, elevkårerna och ungdomsfullmäktige. Rekommendationerna om användning av smarta enheter på fritiden inkluderas i vårdnadshavarkontraktet i den s.k. Sibbomodellen.
3. Sibbo kommun inleder i samarbete med Östra Nylands välfärdsområde och andra kommuner i regionen ett projekt där Hjärnförbundet rf:s rekommendationer implementeras till en konkret del av välfärdsområdets psykosociala tjänster för barn och ungdomar, rådgivningstjänster och elevvårdstjänster samt förbereder en modell för ingripande i överanvändning av smarta enheter.
4. Rekommendationerna och implementeringen av dem inkluderas i målen och åtgärderna i den regionala välfärdsplanen.

Sibbo den 17 mars 2025

Heikki Vestman